

Dnr: INT-37-05-802

Skilda villkor för ungdomars uppväxt

Innehåll

Kapitel 1 Rapportens ramar	6
Uppdrag	6
Avgränsningar	6
Syfte och tillvägagångssätt	6
Definitioner	7
Disposition	7
Kapitel 2 Befolkningsutveckling	9
Kapitel 3 Studieresultat från grundskolan	12
Andelen elever med behörighet till gymnasieskolan	12
Genomsnittligt meritvärde	14
Kapitel 4 Studieresultat från gymnasieskolan	16
Andelen elever som gått ut gymnasiet inom fem år	16
Genomsnittliga betygspoäng för avgångna elever	18
Kapitel 5 Sysselsättningsgrad	19
Förändring av antalet ungdomar	19
Förändring av andelen sysselsatta	21
Kapitel 6 Sammanräknad förvärvsinkomst	23
Utjämnning av etniskt relaterade inkomstskillnader	23
Ökning av könsrelaterade inkomstskillnader	24
Kapitel 7 Unga egenföretagare	26
Kapitel 8 Andelen öppet arbetslösa ungdomar	28
Kapitel 9 Beräkningssätt av andel unga utanför	30
Kapitel 10 Sammanfattning	32

Förord

I sitt regleringsbrev för 2005 har Integrationsverket fått i uppgift att i samarbete med Ungdomsstyrelsen ta fram och redovisa indikatorer för ungdomars uppväxtvillkor. Det finns ytterligare 18 statliga myndigheter som fått liknande uppdrag i sina regleringsbrev för året. Ungdomsstyrelsen ansvarar för att sammanställa en helhetsrapport om ungdomars uppväxtvillkor till regeringen under hösten 2005. Rapporten har tagits fram av Integrationsverket i samråd med Ungdomsstyrelsen och avser att fortsatt samverka inom ramen för uppdraget.

En rad olika faktorer är viktiga för ungdomars uppväxtvillkor. Redovisningen i denna rapport bygger på bearbetade uppgifter hämtade från Integrationsverkets databas, STATIV. Rapporten beskriver antalet ungdomar, studieresultat från grund- och gymnasieskolan, andelen sysselsatta, egenföretagare och öppet arbetslösa samt sammanräknad förvärsinkomst för unga mellan 18 och 25 år. För att få en uppfattning om hur villkoren för ungdomars uppväxt i dessa avseenden har förändrats jämförs förhållandena 1997 och 2003. Dessutom redovisas i rapporten en metod för beräkning av antal och andel registrerade respektive oregistrerade individer som studerade, var sysselsatta och/eller öppet arbetslösa.

I samtliga fall är målgruppen indelad efter kön samt i ungdomar med svensk respektive utländsk bakgrund. Ungdomar med utländsk bakgrund är indelade i gruppen födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar och i flera grupper med utrikes födda, beroende på vistelsetid och födelseregion.

Rapportens huvudsyfte har varit att skapa förståelse för tillämpningsbarheten av de ovannämnda variablerna för djupare analyser av ungdomars uppväxtvillkor i olika sammanhang. Därför presenterar Integrationsverket denna rapport utan närmare förklarande analyser, vare sig beträffande utvecklingen under de undersökta åren eller beträffande förekommande skillnader mellan olika ungdomsgruppers uppväxtvillkor.

Hooshang Bazrafshan, analytiker på Integrationsverket, är ansvarig författare till rapporten. Rapporten har sammanställts i samarbete med Marie Bladh, metodstatistiker på Integrationsverket, som också bidragit med underlag och kommentarer till rapporten.

Norrköping den 1 juni 2005

Andreas Carlgren
Generaldirektör

Abdullahi Aress
Avdelningschef

Kapitel I Rapportens ramar

Uppdrag

Integrationsverket är en av totalt 19 statliga myndigheter som i sitt regleringsbrev för 2005 har fått i uppdrag att i nära samarbete med Ungdomsstyrelsen ta fram indikatorer för ungdomars uppväxtvillkor. Indikatorerna ska tas fram utifrån respektive myndighets verksamhet och redovisas till både regeringen och Ungdomsstyrelsen senast den 1 juni 2005. Ungdomsstyrelsen ansvarar för att sammanställa de inkomna redovisningarna i en huvudrapport till regeringen under hösten 2005. Integrationsverkets uppdrag har följande lydelse:

Indikatorer för uppväxtvillkor för ungdomar skall tas fram i nära samverkan med Ungdomsstyrelsen och redovisas senast den 1 juni 2005.

(Ur Integrationsverkets regleringsbrev för 2005.)

Avgränsningar

Ungdomsstyrelsens verksamhet omfattar unga personer mellan 13 och 25 år. Samma avgränsning gäller i denna rapport. En ung persons uppväxt är ofta avhängig av många olika faktorer. Redovisningen av indikatorer i denna rapport är begränsad till innehållet i Integrationsverkets databas, STATIV. Utifrån ett nära samarbete med företrädare för Ungdomsstyrelsen har indikatorer för redovisning av ungdomars uppväxtvillkor avgränsats till följande:

- Genomsnittlig andel behöriga till gymnasiet
- Genomsnittligt meritvärde från grundskolan
- Andel avgångna från gymnasiet
- Genomsnittlig betygspoäng för avgångna från gymnasiet
- Sysselsättningsgrad
- Sammanräknad genomsnittlig förvärvsinkomst
- Unga egenföretagare
- Arbetslöshetsgrad
- Unga utanför

Ungdomars familjebakgrund samt introduktion för nyanlända ungdomar är ytterligare två faktorer som Integrationsverket bedömer som viktiga för ungdomars uppväxtvillkor, men arbetet med att förse verkets databas med dessa uppgifter är i dagsläget inte färdigt.

Syfte och tillvägagångssätt

Redovisningen av indikatorerna i denna rapport syftar endast till att skapa förståelse för respektive indikatorers tillämpningsbarhet.

Indikatorerna för de ovannämnda förhållandena redovisas på riksnivå. För att få en generell bild över utvecklingen jämförs förhållandena i slutet av december 2003 med motsvarande förhållanden

1997.¹ Varje indikator redovisas dels utifrån målgruppens indelning i pojkar och flickor, dels utifrån indelningen i personer med svensk respektive utländsk bakgrund. Skolbetyg för utrikes födda redovisas utifrån deras vistelsetid i Sverige. I andra fall bryts kategorin med utländsk bakgrund ned till olika födelseursprung. Dessa är (1) födda i Norden utom Sverige, (2) födda i EU 15 utom Norden², (3) födda i övriga Europa, (4) födda i Asien, (5) födda i Nord- och Sydamerika, (6) födda i Afrika, (7) födda i Oceanien, (8) födda i Sverige med utländsk bakgrund, dvs. med två utrikes födda föräldrar.

Definitioner

Varje indikator beskrivs fortlöpande i anknytning till respektive avsnitt i rapporten. Här tar vi endast upp vad som i rapporten avses med personer med svensk respektive utländsk bakgrund:

Med svensk bakgrund avses inrikes födda med *minst* en inrikes född förälder.

Med utländsk bakgrund avses utrikes födda *samt* födda i Sverige med *båda* föräldrarna utrikes födda.

Disposition

Kapitel 2 visar befolkningsutvecklingen (13–25 år) mellan 1997 och 2003. Som indikator redovisas förändringen av antalet flickor och pojkar med svensk respektive utländsk bakgrund. Den senare nämnda kategorin indelas i åtta undergrupper, bestående av inrikes födda med två utrikes födda föräldrar och sju grupper med utrikes födda.

Kapitel 3 består av två avsnitt. Det första avsnittet ägnas åt en redovisning av andelen elever med gymnasiebehörighet, medan nästa redovisar ungdomars genomsnittliga meritvärde från grundskolan. För att få en bild över utvecklingen jämförs resultatet från läsåret 1997/1998 med det från läsåret 2002/2003. Utrikes födda personer indelas i tre grupper beroende på antalet vistelseår i Sverige.

Kapitel 4 tar upp andelen elever som gått ut gymnasiet inom en fem år från det att de började, och dessa elevers genomsnittliga betygspoäng. Redovisningen utgår från de elever som började årskurs 1 på gymnasiet läsåret 1997/1998. I övrigt har kapitlet samma upplägg som kapitel 3.

I kapitel 5 redovisas skillnader i sysselsättningsgraden mellan 1997 och 2002 för kvinnor och män i åldersgruppen 18–25 år. Personer med utländsk bakgrund indelas här i åtta grupper, av vilka en grupp består av ungdomar födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar, och de andra sju av utrikes födda ungdomar från olika regioner i världen.

---

1 Integrationsverkets databas skapades 1997 och uppdateras årligen med ett och ett halvt års eftersläpning, eftersom SCB:s data delvis bygger på skattemyndighetens data. Därför görs jämförelsen i vissa fall mellan 1997 och 2002, i stället för mellan 1997 och 2003.

2 Med EU 15, menas de 15 ursprungliga europeiska länderna som ingick i unionen.

I kapitel 6 redovisas sammanräknad genomsnittlig förvärvsinkomst för sysselsatta ungdomar 1997 jämfört med motsvarande årsinkomst 2002. Målgrupperna är, i likhet med dem i kapitel 5, indelade efter kön och födelseregioner.

Med samma upplägg som ovan redovisas i kapitel 7 förändringen av antalet unga egenföretagare mellan 2002 och 1997.

I kapitel 8 redovisas förändringen av andelen öppet arbetslösa kvinnor och män med olika födelseursprung mellan 1997 och 2002.

I kapitel 9 redovisas slutligen en modell för beräkning av antalet och andelen oregistrerade unga män och kvinnor (18–25 år) som antas varken vara studerande, förvärvsarbetande eller registrerade som arbetslösa.

Kapitel 10 avslutar rapporten med en kort sammanfattning och några slutsatser.

Kapitel 2 Befolknings- utveckling

Detta kapitel innehåller en jämförelse mellan antalet ungdomar i åldersgruppen 13–25 år i slutet av december 1997 och 2003. Målgruppen är indelad efter kön och i personer med svensk och utländsk bakgrund. Den senare kategorin är indelad i åtta undergrupper; inrikes födda med två utrikes födda föräldrar och utrikes födda från sju olika världsdelar. Tabell 2.1 visar förändringen av antalet och andelen ungdomar inom respektive grupp under perioden.

Totalt sett bestod Sveriges befolkning av nästan 1,4 miljoner ungdomar i december 1997. Av dessa hade 14,5 procent eller ca var sjunde utländsk bakgrund. Av den totala populationen bestod de flesta utrikes födda gruppernas andel av ungefär 1 procent vardera. Grupperna födda i Europa utom EU 15 och Norden samt födda i Asien utgjorde dock en betydlig högre andel än de övriga utrikes födda grupperna, 2,5 respektive 4 procent. Gruppen födda i Sverige med utrikes födda föräldrar var med en andel på 4,6 procent den största ungdomsgruppen inom kategorin utländsk bakgrund.

Sex år senare, i slutet av december 2003, hade populationen i sin helhet ökat med drygt 58 000 personer. Räknat i antal personer utvecklades antalet i de flesta ungdomsgrupper positivt. Födda i Norden utom Sverige samt födda i Nord- och Sydamerika var de enda grupperna vars antal minskade, se tabell 2.1.

Den totala utvecklingen beror huvudsakligen på den relativt stora ökningen av antalet ungdomar födda i Europa utom EU 15 och Norden, i Asien och i Sverige med utrikes födda föräldrar. Dessa tre grupper har ökat med vardera 0,7 procentenheter, vilket motsvarar drygt 2 procentenheter för samtliga med utländsk bakgrund. Antalet födda i Sverige med svensk bakgrund har däremot minskat med lika mycket, dvs. med drygt 2 procentenheter. På grund av detta ökade andelen ungdomar med utländsk bakgrund från var sjunde till drygt var sjätte person av populationen på sex år. Ovan nämnda utveckling skiljer sig inte nämnvärt åt för pojkar och flickor. Inom kategorin ungdomar med svensk bakgrund är antalet flickor något fler än pojkar, medan det motsatta gäller inom kategorin ungdomar med utländsk bakgrund.

Diagram 2.1 visar förändringen ovan som andelen av respektive ungdomsgrupps totala antal i slutet av 1997. Sett ur detta perspektiv har målgruppen totalt sett ökat med 4 procent under perioden. Gruppen födda i Sverige med svensk bakgrund ökade med bara 2 procent vilket kan jämföras med ca 20 procent för gruppen med utländsk bakgrund. Även här kan vi konstatera att invandrade från det gamla Östeuropa, Asien och Afrika har ökat kraftigt på bekostnad av födda i Norden utom Sverige och födda i Nord- och Sydamerika. Ungdomsgruppen födda i Norden utom Sverige har på sex år minskat med ca 12 procent medan födda i Europa utom Norden och EU 15 har ökat med hela 35 procent.

Ökningen för flickor med utländsk bakgrund var 2 procent lägre än genomsnittet för pojkar med samma bakgrund. Detta berodde på en betydligt lägre ökning för flickor från Asien och EU 15 utom Norden än för pojkar från dessa regioner, se diagram 2.1.

Tabell 2.1

Förändringen av antalet och andelen ungdomar mellan 1997 och 2003, fördelad efter kön och födelseregion.

Antal									
Födelseregion	December 1997			December 2003			Förändring		
	Pojke	Flicka	Totalt	Pojke	Flicka	Totalt	Pojke	Flicka	Totalt
Norden utom Sverige	5 764	6 308	12 072	5 030	5 605	10 635	-734	-703	-1437
EU 15 utom Norden	3 268	2 992	6 260	3 797	3 215	7 012	529	223	752
Europa utom EU 15 och Norden	16 242	16 339	32 581	21 713	22 216	43 929	5471	5877	11348
Asien	25 840	29 665	55 505	33 150	34 883	68 033	7 310	5 218	12 528
Nord- och Sydamerika	8 938	8 127	17 065	8 746	7 596	16 342	-192	-531	-723
Afrika	5 863	5 746	11 609	6 665	6 684	13 349	802	938	1740
Oceanien	243	210	453	266	218	484	23	8	31
Totalt utrikes födda	66 158	69 387	135 545	79 367	80 417	159 784	13 209	11 030	24 239
Sverige med utländsk bakgrund	32 546	30 532	63 078	39 286	37 123	76 409	6 740	6 591	13 331
Totalt med utländsk bakgrund	98 704	99 919	198 623	118 653	117 540	236 193	19 949	17 621	37 570
Sverige med svensk bakgrund	602 331	569 521	1 171 852	612 710	579 715	1 192 425	10 379	10 194	20 573
Totalt	701 035	669 440	1 370 475	731 363	697 255	1 428 618	30 328	27 815	58 143

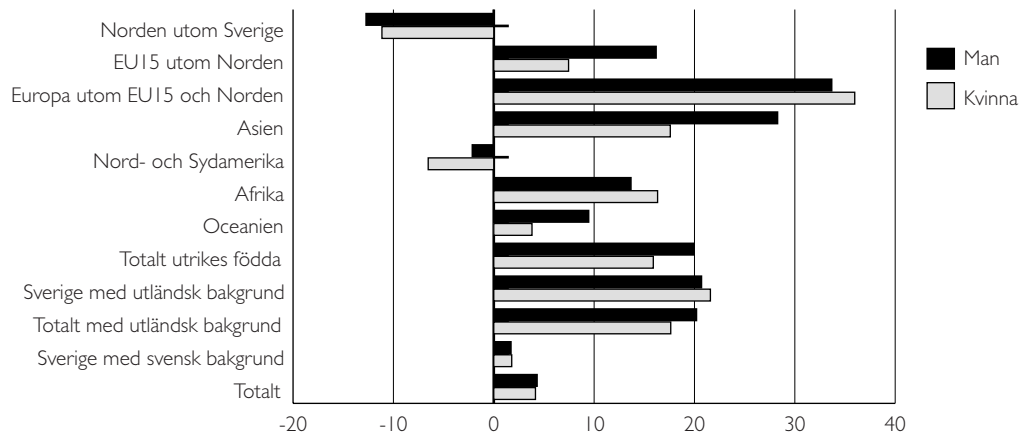

Andel (procent)									
Födelseregion	December 1997			December 2003			Förändring, procentenhet		
	Pojke	Flicka	Totalt	Pojke	Flicka	Totalt	Pojke	Flicka	Totalt
Norden utom Sverige	0,8	0,9	0,9	0,7	0,8	0,7	-0,1	-0,1	-0,1
EU 15 utom Norden	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,1	0,0	0,0
Europa utom EU 15 och Norden	2,3	2,4	2,4	3,0	3,2	3,1	0,7	0,7	0,7
Asien	3,7	4,4	4,1	4,5	5,0	4,8	0,8	0,6	0,7
Nord- och Sydamerika	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	-0,1	-0,1	-0,1
Afrika	0,8	0,9	0,8	0,9	1,0	0,9	0,1	0,1	0,1
Oceanien	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0
Totalt utrikes födda	9,4	10,4	9,9	10,9	11,5	11,2	1,4	1,2	1,3
Sverige med utländsk bakgrund	4,6	4,6	4,6	5,4	5,3	5,3	0,7	0,8	0,7
Totalt med utländsk bakgrund	14,1	14,9	14,5	16,2	16,9	16,5	2,1	1,9	2,0
Sverige med svensk bakgrund	85,9	85,1	85,5	83,8	83,1	83,5	-2,1	-1,9	-2,0
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Diagram 2.1

Förändring av andelen ungdomar mellan 1997 och 2003, fördelade efter kön och födelseregion. (Procent).

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Kapitel 3 Studieresultat från grundskolan

Detta kapitel visar studieresultat från grundskolan. Först redovisas andelen elever i årskurs 9 med behörighet till gymnasieskolan och sedan genomsnittligt meritvärde i årskurs 9. För att få en bild över utvecklingen jämförs resultatet från läsåret 1998/1999 med motsvarande utfall från läsåret 2002/2003. Detta gäller både redovisningen av andelen behöriga elever till gymnasieskolan och redovisningen av meritvärdena från årskurs 9.

Målgruppen är uppdelad efter kön, födelseregion och vistelsetid. Elever med svensk bakgrund utgör en huvudkategori. Elever med utländsk bakgrund är indelade i fyra undergrupper, där en grupp utgörs av inrikes födda elever med två utrikes födda föräldrar. De elever som själva är utrikes födda är indelade efter hur lång tid de vistats i Sverige när de avslutar grundskolan. Indelningen består av elever med vistelsetiderna 0–4 år, 5–8 år och mer än 9 år. Den sista gruppen har i princip genomgått hela grundskolan i Sverige eftersom de anlände senast i 7-årsåldern. De med 5–8 års vistelsetid anlände när de var mellan 8 och 11 år och har därmed genomgått större delen av sin grundskoleutbildning i Sverige. De elever som vid sin avslutning av grundskolan hade bott mellan 0 och 4 år i Sverige anlände tidigast i 12-årsåldern.

Andelen elever med behörighet till gymnasieskolan

Behörigheten består av betyget godkänt i grundskolans s.k. kärnämnen: svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska. I tabell 3.1 återfinns för respektive elevgrupp uppgifter om andelen elever med behörighet till gymnasieskolan från läsåret 1998/1999, läsåret 2002/2003 samt uppgifter om förändringen mellan dessa år. Förändringen för respektive grupp illustreras i diagram 3.1.

När det gäller läsåret 1998/1999 var totalt sett nästan 90 procent av eleverna från årskurs 9 behöriga till gymnasieskolan. Både i genomsnitt och per grupp hade flickor en högre andel behöriga än pojkar. Gapet mellan andelen behöriga elever med svensk och utländsk bakgrund var relativt stort, ca 92 respektive 79 procent. Intressant nog hade utrikes födda elever med minst 9 års vistelsetid i Sverige en högre andel behöriga än den inrikes födda elevgruppen vars föräldrar var utrikes födda. För övrigt finner man ett direkt samband mellan elevgruppernas vistelsetid i Sverige och andelen behöriga till gymnasieskolan. Av dem som vistats 5–8 år i Sverige var andelen behöriga drygt 76 procent, vilket kan jämföras med nästan 42 procent för den elevgrupp som hade den kortaste vistelsetiden i Sverige, dvs. 0–4 år. Det stora gapet kan dock bero på fler faktorer än vistelsetiden i Sverige.

Det totala resultatet från läsåret 2002/2003 är något sämre än motsvarande resultat från läsåret 1998/1999. Även när det gäller

detta läsår (2002/03) uppvisar flickorna en högre andel behöriga än pojkarna inom samtliga elevgrupper. Anmärkningsvärt nog kan vi dock konstatera att andelen behöriga flickor inom samtliga grupper 2002/2003 har minskat i förhållande till resultaten från läsåret 1998/1999. Pojkarna inom de flesta elevgrupperna har å andra sidan förbättrat sina resultat. Undantaget är pojkarna inom de två utrikes födda elevgrupperna som har vistats minst 9 respektive 5–8 år i Sverige. Särskilt stor är försämringen inom den senare gruppen. Där visar resultaten en försämring som motsvarar ca 7 procentenheter för både pojkarna och flickorna, se både tabell och diagram 3.1.

Tabell 3.1

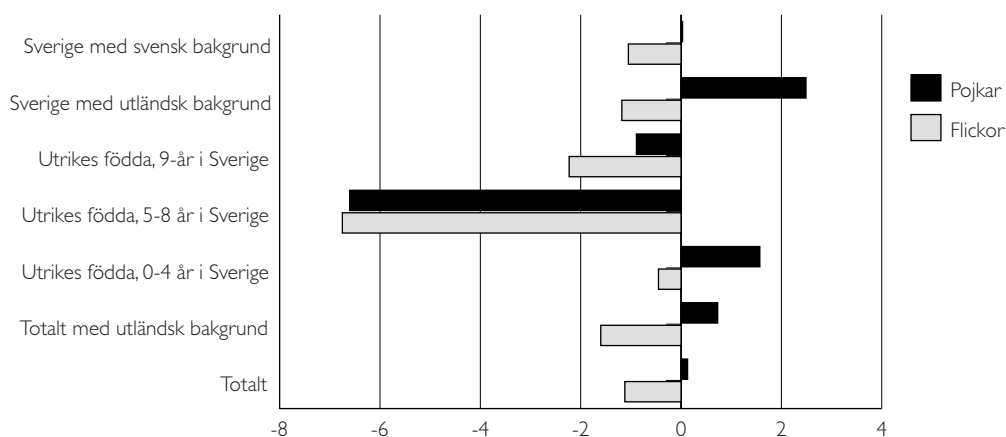
Förändringen av andelen behöriga till gymnasiet mellan läsåren 1998/1999 och 2002/2003, fördelade efter kön, födelseregion och vistelsetid. (Procent).

Födelseregion	Lsåret 1998/1999			Lsåret 2002/2003			Förändring		
	Pojkar	Flickor	Totalt	Pojkar	Flickor	Totalt	Pojkar	Flickor	Totalt
Sverige med svensk bakgrund	90,17	93,34	91,71	90,20	92,29	91,23	0,03	-1,05	-0,48
Sverige med utländsk bakgrund	81,60	86,90	84,23	84,08	85,72	84,90	2,49	-1,18	0,67
Utrikes födda, 9- år i Sverige	83,73	87,43	85,56	82,84	85,21	84,02	-0,89	-2,23	-1,54
Utrikes födda, 5-8 år i Sverige	74,66	78,23	76,37	68,06	71,47	69,70	-6,60	-6,75	-6,67
Utrikes födda, 0-4 år i Sverige	37,79	46,13	41,68	39,36	45,68	42,47	1,57	-0,45	0,79
Totalt med utländsk bakgrund	76,67	81,72	79,14	77,40	80,12	78,75	0,73	-1,60	-0,39
Totalt	88,21	91,63	89,87	88,35	90,51	89,41	0,13	-1,12	-0,46

Källa: Skolverket, egen bearbetning samt Integrationsverkets databas, STATIV.

Diagram 3.1

Förändring av andelen elever behöriga till gymnasieskolan mellan läsåren 1998/99 och 2002/03, fördelade efter kön och födelseregion. (Procent).

Källa: Skolverket, egen bearbetning samt Integrationsverkets databas, STATIV.

Genomsnittligt meritvärde

Meritvärdet beräknas utifrån summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i årskurs 9, där maximalt värde är 320. Tabell 3.2 och diagram 3.2 visar att det genomsnittliga meritvärdet under perioden totalt sett har ökat något, både för elevgruppen med svensk bakgrund och för den med utländsk bakgrund. Det genomsnittliga meritvärdet har totalt sett ökat lika mycket för elevgruppen med svensk som med utländsk bakgrund, med ca 3,3 poäng. Förändringen ter sig dock helt olika för pojkar och flickor med svensk respektive utländsk bakgrund. Inom elevgruppen med svensk bakgrund står pojkarna för en större del av den genomsnittliga ökningen, medan tvärtom gäller för elevgruppen med utländsk bakgrund.

Det råder också stora skillnader mellan utvecklingen för de olika elevgrupperna med utländsk bakgrund. Inrikes födda elever med utrikes födda föräldrar hade den bästa utvecklingen för både flickor och pojkar, en ökning på ca 7 poäng. Utrikes födda elever med en vistelsetid på 5–8 år skiljer sig från alla andra grupper genom att visa en negativ utveckling under perioden. I genomsnitt hade deras meritvärde sjunkit med drygt 4,5 poäng vilket i huvudsak förklaras av en kraftig försämring av resultatet för pojkarna. Resultatet för båda pojkar och flickor inom den utrikes födda gruppen med kortast vistelsetid har förbättrats något, men deras genomsnittliga meritvärde i förhållande till det totala genomsnittet ligger fortfarande på en bekymmersamt låg nivå, endast ca 140 poäng jämfört med drygt 205.

Tabell 3.2.

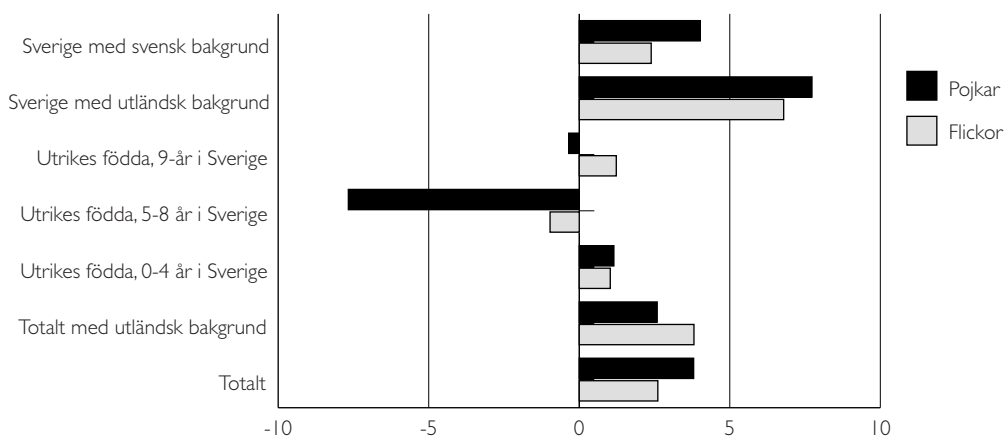
Förändringen av genomsnittligt meritvärde från grundskolan mellan läsåren 1998/1999 och 2002/2003, fördelade efter kön, födelseregion och vistelsetid.

Födelseregion	Läsåret 1998/1999			Läsåret 2002/2003			Förändring		
	Pojkar	Flickor	Totalt	Pojkar	Flickor	Totalt	Pojkar	Flickor	Totalt
Sverige med svensk bakgrund	193,97	216,52	204,93	197,99	218,91	208,28	4,02	2,39	3,35
Sverige med utländsk bakgrund	179,76	201,60	190,61	187,49	208,39	197,87	7,73	6,79	7,26
Utrikes födda, 9-år i Sverige	183,06	202,62	192,78	182,71	203,85	193,25	-0,35	1,23	0,47
Utrikes födda, 5-8 år i Sverige	173,84	190,96	182,09	166,17	189,99	177,56	-7,67	-0,97	-4,53
Utrikes födda, 0-4 år i Sverige	128,69	149,31	138,53	129,84	150,34	139,88	1,15	1,03	1,35
Totalt med utländsk bakgrund	175,36	195,57	185,31	177,95	199,38	188,56	2,59	3,81	3,25
Totalt	191,33	213,48	202,11	195,13	216,09	205,45	3,80	2,61	3,34

Källa: Skolverket, egen bearbetning samt Integrationsverkets databas, STATIV.

Diagram 3.2

Förändringen av meritvärdet från grundskolan mellan läsåren 1998/99 och 2002/03, fördelade efter kön födelseregion och vistelsetid.

Källa: Skolverket, egen bearbetning samt Integrationsverkets databas, STATIV.

Kapitel 4 Studieresultat från gymnasieskolan

Detta kapitel handlar om studieresultatet från gymnasiet. Resultatet redovisas utifrån andelen elever som gått ut gymnasiet inom fem år från det att de började, och deras betygspoäng. Utgångspunkten är elever som påbörjade årskurs 1 läsåret 1997/1998.

Målgruppen är indelad på samma sätt som i föregående kapitel. Elever med svensk bakgrund utgör en huvudkategori. Elever med utländsk bakgrund är indelade i fyra undergrupper; inrikes födda elever med två utrikes födda föräldrar, samt tre grupper med utrikes födda elever, indelade efter hur lång tid de har vistats i Sverige när de börjar gymnasiet. Indelningen består av elever med vistelse-tiden 0–4 år, 5–8 år och minst 9 år. Den sista gruppen har i princip genomgått hela grundskolan i Sverige.

Andelen elever som gått ut gymnasiet inom fem år

Tabell 4.1 visar antalet elever inom respektive grupp som påbörjat årskurs 1 1997/1998 samt hur många och hur stor andel av dessa som inom fem år hade gått ut gymnasiet med slutbetyg (s.k. *avgångna* elever).³ Andelen avgångna elever, indelade efter kön, födelseregion och vistelsetid illustreras även i diagram 4.1.

Av alla elever som började årskurs 1 läsåret 1997/1998 hade ca 64 procent lyckats avgå med slutbetyg inom fem år, dvs. till och med läsåret 2001/2002. Inrikes födda elever med svensk bakgrund visar ett betydligt bättre resultat än gruppen bestående av födda i Sverige med utländsk bakgrund, 68 mot 55 procent. Resultatet för utrikes födda elever i genomsnitt ligger klart under 50 procent. Det låga snittresultatet beror delvis på en sämre prestation från elevgruppen med kortast vistelsetid i Sverige. Inom denna grupp hade knappt var tredje elev lyckats gå ut gymnasiet på fem år. En betydligt lägre andel avgångna pojkar än flickor drar också ned det genomsnittliga resultatet. Flickorna presterar betydligt bättre än pojkarna inom samtliga elevgrupper, bland såväl inrikes som utrikes födda.

---

³ Skolverkets fullständiga definition av *avgångna* elever är elever som avgått från gymnasieskolan med slutbetyg, omdöme eller liknande från program eller International Baccalaureate (IB).

Tabell 4.1

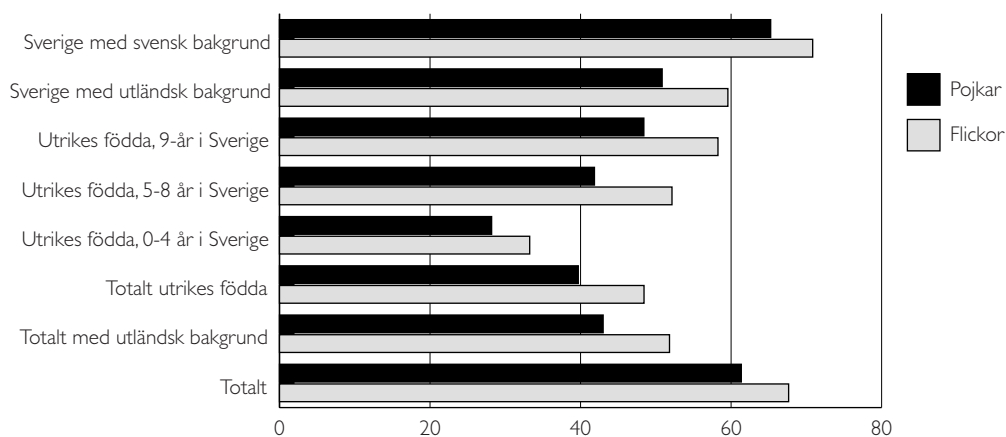
Antalet elever som påbörjade årskurs 1 läsåret 1997/1998 och antalet och andelen av dessa som avgått senast läsåret 2001/2002, fördelade efter kön, födelseregion och vistelsetid.

Födelseregion	Antal elever årskurs 1, läsåret 1997/1998			Antal avgångna elever t.o.m. läsåret 2001/2002			Andel avgångna elever t.o.m. läsåret 2001/2002 (procent)		
	Pojkar	Flickor	Totalt	Pojkar	Flickor	Totalt	Pojkar	Flickor	Totalt
Sverige med svensk bakgrund	49 816	46 723	96 539	32 510	33 099	65 609	65,3	70,8	68,0
Sverige med utländsk bakgrund	3 139	2 867	6 006	1 596	1 708	3 304	50,8	59,6	55,0
Utrikes födda, 9- år i Sverige	3 020	2 846	5 866	1 462	1 658	3 120	48,4	58,3	53,2
Utrikes födda, 5-8 år i Sverige	1 809	1 513	3 322	757	789	1 546	41,8	52,1	46,5
Utrikes födda, 0-4 år i Sverige	2 622	2 211	4 833	739	735	1 474	28,2	33,2	30,5
Totalt utrikes födda	7 451	6 570	14 021	2 958	3 182	6 140	39,7	48,4	43,8
Totalt med utländsk bakgrund	10 590	9 437	20 027	4 554	4 890	9 444	43,0	51,8	47,2
Totalt	60 406	56 160	116 566	37 064	37 989	75 053	61,4	67,6	64,4

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Diagram 4.1.

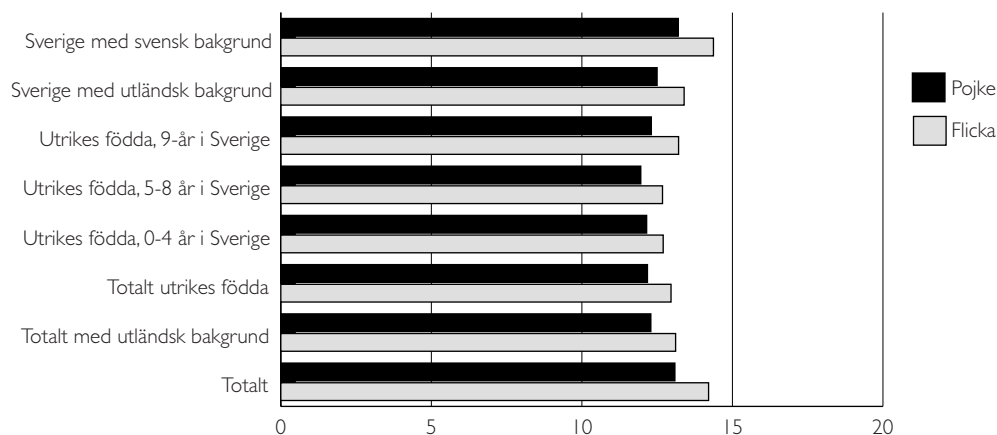
Andelen elever av dem som påbörjade årskurs 1 läsåret 1997/1998 som avgått senast läsåret 2001/2002, fördelade efter kön, födelseregion och vistelsetid. (Procent).

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Diagram 4.2.

Betygspoäng för elever som påbörjade årskurs 1 läsåret 1997/1998 och som avgått senast läsåret 2001/2002, fördelade efter kön, födelseregion och vistelsetid.

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Genomsnittliga betygspoäng för avgångna elever

Betygspoängen beräknas genom att summan av kursernas poäng, viktade med betyg, divideras med totalpoäng för eleven. Vikt för betygen är IG=0, G=10, VG=15, MVG=20. Endast betygsatta kurser är medräknade.

Diagram 4.2 visar den genomsnittliga betygspoängen för ovan nämnda elevgrupper avgångna inom fem år från det att de började gymnasiet. Totalt sett hade de avgångna eleverna ett genomsnittligt avgångsbetyg på nästan 14. Eleverna i de olika elevgrupperna med utländsk bakgrund har en i genomsnitt lägre betygspoäng än eleverna med svensk bakgrund, men gapet är mycket mindre än gapet för det genomsnittliga meritvärdet från grundskolan. Detta gäller nästan oavsett vistelsetid i Sverige. Faktum är att de utrikes födda eleverna med kortast vistelsetid (0–4 år) klarade sig något bättre än dem som vistats 5–8 år i Sverige. Precis som i fallen med meritvärde från grundskolan och andelen elever som avgått från gymnasiet presterar flickorna i samtliga grupper bättre än pojkarna, i genomsnitt med 1 betygspoäng.

Kapitel 5 Sysselsättningsgrad

Detta kapitel ägnas åt en jämförelse mellan sysselsättningsgraden för alla antal ungdomar i åldersgruppen 18–25 år 1997 och 2002. Målgruppen är indelad efter kön samt i personer med svensk och utländsk bakgrund. Den senare nämnda gruppen är i sin tur indelad i åtta undergrupper, efter födelseregion. Inrikes födda ungdomar med två utrikes födda föräldrar är en av dessa undergrupper. Resten är ungdomar födda i sju olika regioner, se nedan.

Förändring av antalet ungdomar

Tabell 5.1 och diagram 5.1 visar förändringen av antalet respektive andelen pojkar och flickor med olika födelsebakgrund mellan år 1997 och 2002. Totalt sett uppgick antalet ungdomar i åldersgruppen 18–25 till nästan 869 000 personer i slutet av december 1997. Av dessa hade drygt 125 000 (ca 14 procent) utländsk bakgrund. Födda i Sverige med utrikes födda föräldrar och födda i Asien var de absolut största grupperna med utländsk bakgrund. Tillsammans stod dessa två grupper för mer än hälften av alla ungdomar med utländsk bakgrund. Inom de större utrikes födda grupperna var antalet kvinnor ett par tusen personer fler än antalet män. Detta förhållande var det omvända inom de två grupperna med inrikes födda ungdomar, ungdomar med svensk respektive utländsk bakgrund.

Totalt sett utvecklades antalet ungdomar negativt mellan 1997 och 2002. Minskningen var 5 procent, vilket i huvudsak förklaras av en minskning med drygt 8 procent för inrikes födda ungdomar med svensk bakgrund. Detta kan jämföras med en genomsnittlig ökning på ca 15 procent för hela gruppen ungdomar med utländsk bakgrund. Bland ungdomsgrupperna med utländsk bakgrund är det endast födda i Norden utom Sverige som visar en negativ utveckling. Denna grupp minskade med hela 17 procent på fem år. Bortsett från gruppen födda i Oceanien som totalt sett är oförändrad ökade antalet ungdomar i alla andra grupper med utländsk bakgrund under perioden. Denna ökning skiljer sig dock kraftigt från grupp till grupp. De två största grupperna med utrikes födda (födda i Asien och Europa utom EU 15 och Norden) ökade med ca en tredjedel, medan födda i Sverige med utrikes födda föräldrar ökade med måttliga 6 procent.

Tabell 5.1

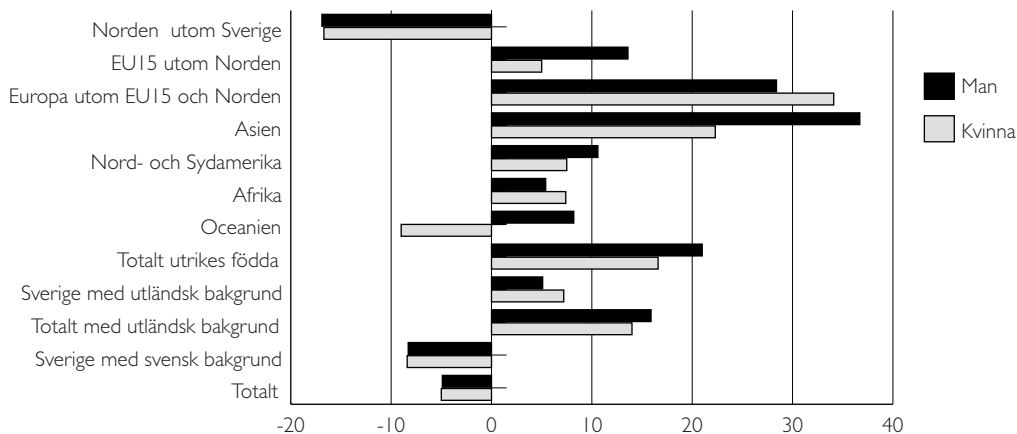
Förändringen av antalet ungdomar (18–25 år) mellan 1997 och 2002, fördelade efter kön och födelseregion.

Födelseregion	December 1997			December 2002			Förändring, procent		
	Man	Kvinna	Totalt	Man	Kvinna	Totalt	Man	Kvinna	Totalt
Norden utom Sverige	4 492	5 111	9 603	3 732	4 258	7 990	-16,9	-16,7	-16,8
EU 15 utom Norden	2 462	2 222	4 684	2 797	2 332	5 129	13,6	5,0	9,5
Europa utom EU 15 och Norden	9 610	10 053	19 663	12 339	13 483	25 822	28,4	34,1	31,3
Asien	15 309	19 200	34 509	20 921	23 479	44 400	36,7	22,3	28,7
Nord- och Sydamerika	5 694	5 258	10 952	6 297	5 654	11 951	10,6	7,5	9,1
Afrika	3 784	3 953	7 737	3 989	4 244	8 233	5,4	7,4	6,4
Oceanien	184	166	350	199	151	350	8,2	-9,0	0,0
Totalt utrikes födda	41 535	45 963	87 498	50 274	53 601	103 875	21,0	16,6	18,7
Sverige med utrikes födda föräldrar	19 561	18 173	37 734	20 562	19 484	40 046	5,1	7,2	6,1
Totalt med utländsk bakgrund	61 096	64 136	125 232	70 836	73 085	143 921	15,9	14,0	14,9
Med svensk bakgrund	382 387	361 329	743 716	350 798	331 051	681 849	-8,3	-8,4	-8,3
Totalt	443 483	425 465	868 948	421 634	404 136	825 770	-4,9	-5,0	-5,0

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Diagram 5.1

Förändringen av antalet ungdomar (18–25 år) mellan 1997 och 2002, fördelade efter kön och födelsebakgrund. (Procent).

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Förändring av andelen sysselsatta

Sysselsättningsstatistiken bygger på SCB:s årliga mätning av sysselsättningsgraden (antal sysselsatta med kontrolluppgift). Mätningen sker i november månad, och är man timanställd under denna tidsperiod tas man med i kategorin »Anställda«. Personer som eventuellt har varit timanställda under resten av året, men inte i november hamnar i kategorin »Ej sysselsatta med KU«.

Tabell 5.2 och diagram 5.2 visar förändringen av andelen sysselsatta ungdomar (18–25 år) mellan 1997 och 2002. Totalt sett hade mindre än varannan ungdom (drygt 45 procent) ett arbete att gå till vid mätningen 1997. Gapet mellan andelen sysselsatta ungdomar med svensk och utländsk bakgrund var mycket stort, nästan 48 mot knappt 30 procent. Detta innebär att samtliga grupper bestående av ungdomar med utländsk bakgrund hade en avsevärt lägre förvärvsfrekvens än genomsnittet för ungdomar med svensk bakgrund. Bäst till bland dessa ligger födda i Sverige med utrikes födda föräldrar med en förvärvsfrekvens på 41 procent. Bland ungdomarna i grupperna med utrikes födda hade födda i Afrika den lägsta sysselsättningsgraden, drygt 16 procent. Även födda i Europa utom EU 15 och Norden hade en sysselsättningsgrad på under 20 procent. Födda i Asien, den största gruppen med utrikes födda, hade också en mycket låg sysselsättningsgrad. Detta gör att den genomsnittliga sysselsättningsgraden för utrikes födda ungdomar i sin helhet stannar på knappt var fjärde person.

Till skillnad från skolresultatet hade kvinnor i nästan samtliga grupper ett par procent lägre förvärvsfrekvens än män.

Motsvarande siffror för år 2002 visar en förhållandevis kraftig ökning av sysselsättningen för de flesta ungdomsgrupperna. Totalt sett ökade sysselsättningsgraden med 9 procentenheter. Utvecklingen var något bättre för gruppen ungdomar med utländsk bakgrund i sin helhet än för gruppen ungdomar med svensk bakgrund. Variationen är dock stor. Födda i Europa utom EU 15 och Norden visar en fördubbling av sysselsättningen på fem år, dvs. från nästan 20 till drygt 40 procent. För födda i Asien, Afrika och Nord- och Sydamerika kan vi konstatera en ökning på mellan 10 till 15 procentenheter. Trots det kvarstår det stora gapet mellan sysselsättningsgraden för alla ungdomar med utländsk bakgrund i genomsnitt och ungdomar med svensk bakgrund. Detta har sin förklaring i en mycket positiv utveckling av sysselsättningsgraden för ungdomarna inom gruppen med svensk bakgrund.

Tack vare en mycket bättre utveckling för kvinnor än män inom de flesta grupper kan vi däremot konstatera en utjämning av skillnaderna mellan mäns och kvinnors sysselsättningsgrad. Endast kvinnor födda i Oceanien hade en negativ utveckling, men eftersom det handlar om förhållandevis få individer har den utvecklingen marginell betydelse för utvecklingen totalt, både för kvinnor och utrikes födda totalt som grupp.

Tabell 5.2.

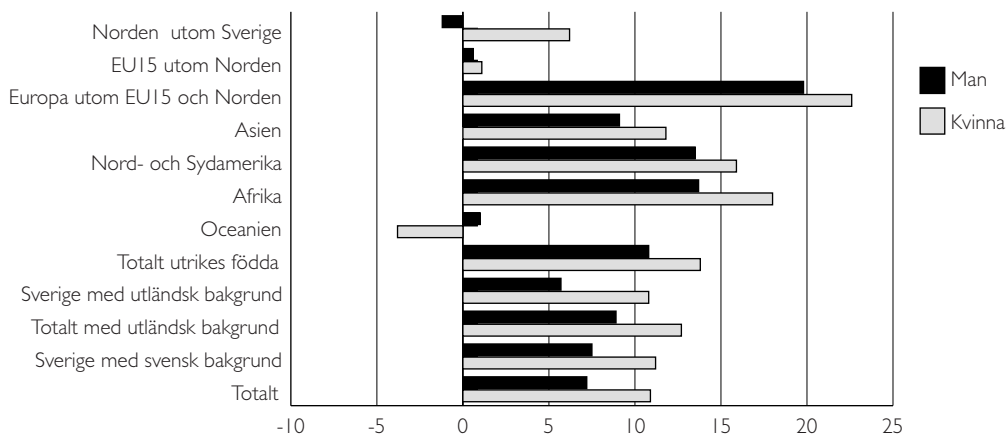
Förändringen av sysselsättningsgraden (procent) mellan 1997 och 2002 för ungdomar (18–25 år), fördelade efter kön och födelseregion.

Födelseregion	Andel sysselsatta 1997			Andel sysselsatta 2002			Förändring, procentenhet		
	Man	Kvinna	Totalt	Man	Kvinna	Totalt	Man	Kvinna	Totalt
Norden utom Sverige									
Sverige	42,0	36,0	38,8	40,8	42,2	41,6	-1,2	6,2	2,7
EU 15 utom Norden	32,6	29,5	31,1	33,2	30,6	32,0	0,6	1,1	0,9
Europa utom EU 15 och Norden	22,2	16,2	19,2	42,0	38,8	40,3	19,8	22,6	21,2
Asien	25,8	21,8	23,5	34,9	33,6	34,2	9,1	11,8	10,6
Nord- och Sydamerika	27,2	27,3	27,2	40,6	43,2	41,8	13,5	15,9	14,6
Afrika	16,5	16,5	16,5	30,2	34,5	32,4	13,7	18,0	15,9
Oceanien	33,2	28,9	31,1	34,2	25,2	30,3	1,0	-3,8	-0,9
Totalt utrikes födda	26,5	22,7	24,5	37,3	36,5	36,9	10,8	13,8	12,4
Sverige med utrikes födda föräldrar	42,2	39,7	41,0	47,9	50,4	49,1	5,7	10,8	8,2
Totalt med utländsk bakgrund	31,5	27,5	29,5	40,4	40,2	40,3	8,9	12,7	10,8
Med svensk bakgrund	49,4	46,1	47,8	56,9	57,4	57,1	7,5	11,2	9,3
Totalt	46,9	43,3	45,2	54,1	54,3	54,2	7,2	10,9	9,0

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Diagram 5.2

Förändringen av sysselsättningsgraden mellan 1997 och 2002 för ungdomar (18–25 år), fördelade efter kön och födelseregion. (Procentenhet).

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Kapitel 6 Sammanräknad förvärvsinkomst

Detta kapitel avhandlar förändringen av sammanräknade förvärvsinkomster mellan 1997 och 2002 för de ovan berörda ungdomsgrupperna, dvs. sysselsatta ungdomar i åldersgruppen 18–25. I sammanräknad förvärvsinkomst ingår, förutom utbetalad lön, bl.a. pension, ersättning från försäkringskassa och A-kassa samt inkomst av näringsverksamhet.

Liksom i redovisningen av sysselsättningsgraden ovan, är målgruppen indelad efter kön och födelseregion. I tabell 6.1 redovisas den genomsnittliga årsinkomsten i kronor för respektive grupp under år 1997 respektive 2002 samt förändringen däremellan. Totalt sett hade varje ungdom 1997 en genomsnittlig årsinkomst på nästan 128 000 kronor. Ungdomar med utländsk bakgrund tjänade i genomsnitt ca 8 000 kronor mindre än ungdomar med svensk bakgrund det året. Den genomsnittliga årsinkomsten varierar dock mycket från fall till fall. Födda i Norden utom Sverige hade i genomsnitt en betydligt högre årsinkomst än alla andra grupper, inklusive ungdomar med svensk bakgrund. Inrikes födda ungdomar med utrikes födda föräldrar samt födda i Oceanien hade en årsinkomst som låg relativt nära den genomsnittliga årsinkomsten för ungdomar med svensk bakgrund. Alla andra utrikes födda gruppers årsinkomst låg klart under den genomsnittliga inkomsten för de två grupperna med inrikes födda. Särskilt låg årsinkomst noterades för tre av de utomeuropeiska grupperna: födda i Asien, Afrika och Nord- och Sydamerika.

Samtliga ungdomsgrupper hade en betydlig högre årsinkomst 2002 än 1997. Totalt sett tjänade varje ungdom i genomsnitt nästan 17 000 kronor mer, vilket motsvarar en ökning på 13 procent. Denna utveckling har varit bättre för gruppen ungdomar med utländsk bakgrund än för gruppen ungdomar med svensk bakgrund. En bidragande orsak är en mycket positiv utveckling för ungdomsgrupperna med ungdomar födda i Asien, Europa utom Norden samt Nord- och Sydamerika. Andelsmässigt ökade dessa gruppers årsinkomst i genomsnitt med ca 20 procent på fem år.

Utjämnings av etniskt relaterade inkomstskillnader

Den ovannämnda utvecklingen har bidragit till en utjämnings av gapet mellan genomsnittlig årsinkomst för gruppen ungdomar med svensk bakgrund och gruppen ungdomar med utländsk bakgrund. Detta framgår av ett beräknat indexvärde för respektive grupp i tabell 6.2. Indexet är skapat genom att årsinkomsten för olika grupper av ungdomar med utländsk bakgrund dividerats med motsvarande årsinkomst för ungdomarna med svensk bakgrund. Årsinkomsten för ungdomarna med svensk bakgrund får då normvärdet 1 och årsinkomsten för ungdomarna med utländsk bakgrund ställs sedan i relation till detta. Alla indexvärden under 1 betyder sämre

Tabell 6.1

Jämförelse mellan genomsnittlig, sammanräknad förvärvsinkomst 1997 och 2002 för sysselsatta ungdomar (18–25 år), fördelade efter kön och födelseregion.

Födelseregion	Genomsnittlig årsinkomst 1997			Genomsnittlig årsinkomst 2002			Förändring, antal kr.		
	Man	Kvinna	Totalt	Man	Kvinna	Totalt	Man	Kvinna	Totalt
Norden utom Sverige	149 331	117 557	133 649	164 787	134 555	148 423	15 456	16 998	14 775
EU 15 utom Norden	130 135	111 380	121 704	154 540	125 838	142 059	24 405	14 458	20 356
Europa utom EU 15 och Norden	127 058	101 798	116 118	155 849	124 865	140 277	28 791	23 067	24 159
Asien	110 155	103 918	106 949	138 627	118 547	128 195	28 472	14 630	21 246
Nord- och Sydamerika	116 501	99 781	108 458	143 722	121 017	132 631	27 222	21 236	24 173
Afrika	121 141	105 432	113 096	140 909	121 078	130 024	19 768	15 646	16 928
Oceanien	131 933	121 040	127 136	142 048	120 249	134 234	10 116	-791	7 098
Totalt utrikes födda	123 246	106 064	114 882	147 151	122 473	134 547	23 904	16 409	19 665
Sverige med utländsk bakgrund	140 089	112 103	127 045	159 877	129 622	144 765	19 788	17 519	17 720
Totalt med utländsk bakgrund	130 465	108 530	119 977	151 532	124 862	138 012	21 068	16 332	18 035
Sverige med svensk bakgrund	141 772	113 106	128 332	162 772	126 475	145 075	20 999	13 370	16 743
Totalt	140 726	112 668	127 547	161 363	126 259	144 159	20 637	13 591	16 613

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

årsinkomst än ungdomarna med svensk bakgrund. När indexvärdet ökar så minskar inkomstgapet mellan ungdomar med svensk och ungdomar med utländsk bakgrund, och tvärtom. Sett ur detta perspektiv kan vi notera att hela gruppen ungdomar med utländsk bakgrund ökade sin genomsnittliga årsinkomst från 93 procent av inkomsten för ungdomar med svensk bakgrund 1997, till 95 procent av inkomsten för ungdomar med svensk bakgrund 2002. Den största ökningen står gruppen födda i Europa utom EU 15 och Norden för (från 0,9 till 0,97), följt av födda i Asien (från 0,83 till 0,88) och födda i Nord- och Sydamerika som ökade från 0,85 till 0,91. Gruppen födda i Norden utom Sverige är den enda grupp vars indexvärde sjunkit något. Trots detta är gruppen alltså ensam om att ha en högre genomsnittlig årsinkomst än ungdomar med svensk bakgrund.

Ökning av könsrelaterade inkomstskillnader

Oavsett gruppstillhörighet var kvinnornas årsinkomst 1997 betydligt lägre än männens. Totalt sett var kvinnornas årsinkomst 20 procent lägre än männens. Anmärkningsvärt är att denna skillnad var större inom de europeiskt födda ungdomsgrupperna än inom de utomeuropeiskt födda. Skillnaderna illustreras i diagram 6.1. Av diagrammet kan vi bland annat utläsa att årsinkomsten för kvinnor och män födda i Asien skiljde sig med knappt 6 procent medan motsva-

Tabell 6.2

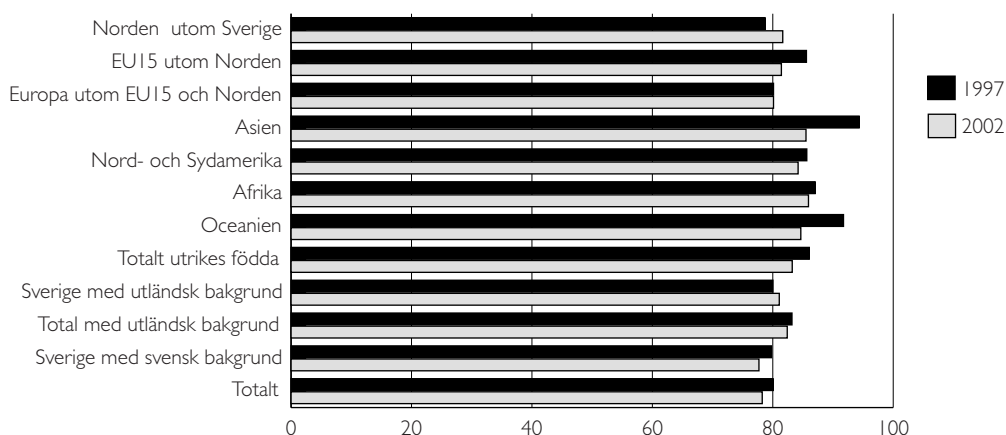
Jämförelse mellan indexvärdet för sysselsatta ungdomars sammanräknade förvärvsinkomst 1997 och 2002, fördelade efter kön och födelseregion.

Födelseregion	1997			2002		
	Man	Kvinna	Totalt	Man	Kvinna	Totalt
Norden utom Sverige	1,05	1,04	1,04	1,01	1,06	1,02
EU 15 utom Norden	0,92	0,98	0,95	0,95	0,99	0,98
Europa utom EU15 och Norden	0,90	0,90	0,90	0,96	0,99	0,97
Asien	0,78	0,92	0,83	0,85	0,94	0,88
Nord- och Sydamerika	0,82	0,88	0,85	0,88	0,96	0,91
Afrika	0,85	0,93	0,88	0,87	0,96	0,90
Oceanien	0,93	1,07	0,99	0,87	0,95	0,93
Totalt utrikes födda	0,87	0,94	0,90	0,90	0,97	0,93
Sverige med utländsk bakgrund	0,99	0,99	0,99	0,98	1,02	1,00
Totalt med utländsk bakgrund	0,92	0,96	0,93	0,93	0,99	0,95
Sverige med svensk bakgrund	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Totalt	0,99	1,00	0,99	0,99	1,00	0,99

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Diagram 6.1

Kvinnornas (18–25 år) sammanräknade förvärvsinkomst som andel av männens förvärvsinkomst 1997 respektive 2002. (Procent).

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

rande siffra för gruppen ungdomar med svensk bakgrund var drygt 20 procent.

I avsnittet ovan kunde vi konstatera att samtliga ungdomsgrupper totalt sett hade en betydligt högre årsinkomst 2002 än 1997. Männens årsinkomst utvecklades dock i de flesta fall mer positivt än kvinnornas. Sett som andel av männens årsinkomst har kvinnornas årsinkomst märkligt nog minskat något, både det totala genomsnittet och genomsnittet för nästan samtliga ungdomsgrupper. Endast inom ungdomsgrupperna födda i Sverige med utrikes födda föräldrar och födda i Norden utom Sverige har kvinnornas årsinkomst 2002, som andel av männens, ökat marginellt jämfört med 1997.

Kapitel 7 Unga egenföretagare

Statistiken om egna företagare ingår i den generella statistiken om sysselsatta med kontrolluppgift, se inledningen till kapitel 5. Utifrån samma indelning av målgruppen (18–25 år) som i de två tidigare kapitlen redovisas i tabell 7.1 antalet unga egenföretagare under 1997 respektive 2002. Hur antalet egenföretagare i de olika grupperna har förändrats mellan åren framgår även av diagram 7.1.

Generellt sett uppgick vid mätningstillfället 1997 antalet unga egenföretagare i åldersgruppen till drygt 6 700 personer. Detta utgjorde endast 0,8 procent av det totala antalet ungdomar i åldersgruppen 18–25 år. Antalet/andelen kvinnliga egenföretagare var mindre än hälften av antalet/andelen manliga. Detta förhållande gäller inom gruppen ungdomar med svensk bakgrund såväl som inom de flesta grupper med utländsk bakgrund.

Sett som andel av det totala antalet av ungdomar i respektive grupp förekommer en högre andel egenföretagare bland utrikes födda ungdomar än de med svensk bakgrund. 1997 hade gruppen med utrikes födda ungdomar i sin helhet nästan dubbelt så stor andel egenföretagare som gruppen med ungdomar med svensk bakgrund. Även gruppen födda i Sverige med utrikes födda föräldrar hade en avsevärt högre andel egenföretagare än gruppen med inrikes födda med svensk bakgrund. De största skillnaderna i andelen egenföretagare återfanns dock i de tre grupperna med utomeuropeiskt födda, dvs. födda i Afrika, Nord- och Sydamerika och Asien av vilka de två förstnämnda gruppernas andel på 0,3 procent och den sistnämnda gruppens på 2,4 procent låg mycket under respektive över det totala genomsnittet för alla ungdomar.

År 2002 var det totala antalet unga egenföretagare 1 158 stycken färre än motsvarande antal 1997, dvs. en minskning på 17 procent. Både när det gäller män och kvinnor är minskningen påtaglig bland personer med svensk bakgrund. Den gruppens totala minskning motsvarade var tredje företag som 1997 bedrevs av män och kvinnor med svensk bakgrund i åldersgruppen 18–25.

När det gäller kvinnor med utländsk bakgrund kan vi konstatera en positiv utveckling hos födda i samtliga regioner utom övriga nordiska länder och EU 15 utom Norden. I genomsnitt ökade antalet kvinnliga företagare med utländsk bakgrund med nästan 80 personer under perioden. Utvecklingen för män med utländsk bakgrund i allmänhet och för födda i Asien i synnerhet var dock negativ, en minskning med drygt 120 företagare.

Tabell 7.1

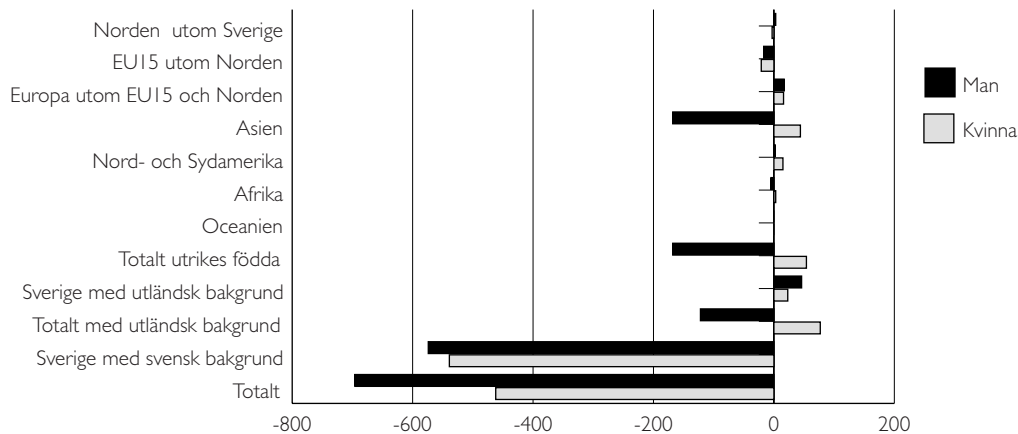
Förändringen av antalet unga egenföretagare (18–25 år) mellan 1997 och 2002, fördelade efter kön och födelseregion.

Födelseregion	December 1997			December 2002			Förändring, antal		
	Man	Kvinna	Totalt	Man	Kvinna	Totalt	Man	Kvinna	Totalt
Norden utom Sverige	31	25	56	34	22	56	3	-3	0
EU 15 utom Norden	46	30	76	29	9	38	-17	-21	-38
Europa utom EU 15 och Norden	76	37	113	93	53	146	17	16	33
Asien	619	198	817	451	242	693	-168	44	-124
Nord- och Sydamerika	22	9	31	24	24	48	2	15	17
Afrika	14	6	20	9	9	18	-5	3	-2
Oceanien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt utrikes födda	808	305	1 113	640	359	999	-168	54	-114
Sverige med utrikes födda föräldrar	295	121	416	341	144	485	46	23	69
Totalt med utländsk bakgrund	1 103	426	1 529	981	503	1 484	-122	77	-45
Med svensk bakgrund	3 452	1 760	5 212	2 878	1 221	4 099	-574	-539	-1 113
Totalt	4 555	2 186	6 741	3 859	1 724	5 583	-696	-462	-1 158

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Diagram 7.1

Förändringen av antalet unga egenföretagare mellan 1997 och 2002, fördelade efter kön och födelseregion.

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Kapitel 8 Andelen öppet arbetslösa ungdomar

Detta kapitel handlar om förändringen av andelen öppet arbetslösa ungdomar i åldersgruppen 18–25 år mellan 1997 och 2002. Statistiken bygger på antalet ungdomar som hos AMS var registrerade som öppet arbetslösa. Som i de tre föregående kapitlen är målgruppen avgränsad till åldersgruppen 18–25 samt indelade efter kön och svensk respektive utländsk bakgrund. Ungdomar med utländsk bakgrund indelas i undergruppen födda i Sverige med utrikes födda föräldrar och sju undergrupper med utrikes födda, indelade efter födelseregion.

Hur stor andel av respektive ungdomsgrupp som vid mätningen respektive år var registrerade som öppet arbetslösa samt förändringen mellan åren framgår av tabell 8.1. Förändringen för respektive grupp belyses också i diagram 8.1.

Av samtliga ungdomar med svensk bakgrund, liksom av det totala antalet oavsett bakgrund, var ca 8 procent registrerade som öppet arbetslösa 1997. Denna andel var ungefär 2 procent högre för såväl inrikes födda ungdomar med utländsk bakgrund som för hela gruppen med ungdomar med utländsk bakgrund. Invandrade ungdomar från Oceanien påvisar den lägsta andelen registrerade öppet arbetslösa, knappt 6 procent. De tre grupperna med övriga utomeuropeiskt födda liksom grupperna födda i Europa utom EU 15 och Norden hade en mer jämförbar andel öppet arbetslösa med hela gruppen med utländsk bakgrund än det totala genomsnittet för alla ungdomar oavsett bakgrund.

Andelen registrerade öppet arbetslösa kvinnor var totalt sett ca 1,5 procent lägre än motsvarande andel män, 7,6 mot 9 procent. Enbart i gruppen ungdomar födda i EU 15 utom Norden var en något större andel kvinnor än män registrerade som öppet arbetslösa. Skillnaderna mellan kvinnor och män är särskild påtagliga inom ungdomsgrupperna från Afrika och Oceanien, där andelen kvinnor som är registrerade som öppet arbetslösa är strax över hälften av andelen män. Den låga andelen öppet arbetslösa kvinnor i allmänhet och bland de utomeuropeiskt födda grupperna i synnerhet är anmärkningsvärd, med tanke på den avsevärt lägre sysselsättningsgraden för kvinnor i förhållande till män 1997 (se redovisningen i kapitel 5).

Motsvarande siffror för 2002 visar en kraftig minskning både av andelen registrerade arbetslösa kvinnor och män, inom samtliga ungdomsgrupper. Totalt sett hade andelen sjunkit med motsvarande 3,4 procentenheter. Motsvarande siffror för gruppen med utländsk bakgrund totalt var 4,0 procentenheter. Räknet i antal totalt motsvarar detta nästan 32 000 färre registrerade öppet arbetslösa ungdomar 2002 än 1997. Av dessa hade nästan 28 000 svensk bakgrund (jämför med antalet ungdomar i tabell 5.1).

Inom vissa grupper med utrikes födda har andelen öppet arbetslösa män sjunkit mer än andelen öppet arbetslösa kvinnor, medan förhållandet inom andra grupper liksom inom de två grupperna med svenskfödda ungdomar var tvärtom.

Tabell 8.1

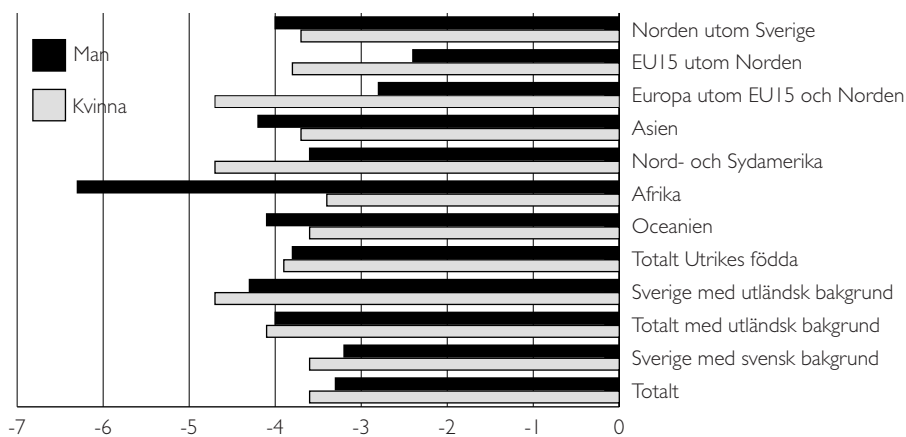
Förändringen av andelen (procent) öppet arbetslösa ungdomar (18–25 år) mellan 1997 och 2002, fördelade efter kön och födelseregion.

Födelseregion	Öppet arbetslösa 1997			Öppet arbetslösa 2002			Förändring, procentenhet		
	Pojkar	Flickor	Totalt	Pojkar	Flickor	Totalt	Pojkar	Flickor	Totalt
Norden utom Sverige	9,3	7,5	8,4	5,4	3,9	4,6	-4,0	-3,7	-3,8
EU 15 utom Norden	6,7	7,2	7,0	4,3	3,5	3,9	-2,4	-3,8	-3,0
Europa utom EU 15 och Norden	11,1	9,7	10,4	8,3	5,0	6,6	-2,8	-4,7	-3,8
Asien	11,8	8,9	10,2	7,6	5,2	6,3	-4,2	-3,7	-3,9
Nord- och Sydamerika	10,5	9,6	10,1	7,0	4,9	6,0	-3,6	-4,7	-4,1
Afrika	14,7	8,1	11,3	8,4	4,7	6,5	-6,3	-3,4	-4,8
Oceanien	7,6	3,6	5,7	3,5	0,0	2,0	-4,1	-3,6	-3,7
Totalt utrikes födda	11,2	8,8	9,9	7,4	4,9	6,1	-3,8	-3,9	-3,8
Sverige med utländsk bakgrund	10,8	9,5	10,2	6,5	4,8	5,6	-4,3	-4,7	-4,5
Totalt med utländsk bakgrund	11,1	8,9	10,0	7,1	4,9	6,0	-4,0	-4,1	-4,0
Sverige med svensk bakgrund	8,7	7,3	8,0	5,5	3,7	4,6	-3,2	-3,6	-3,4
Totalt	9,0	7,6	8,3	5,7	3,9	4,9	-3,3	-3,6	-3,4

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Diagram 8.1

Förändringen av andelen öppet arbetslösa ungdomar (18–25 år) mellan 1997 och 2002, fördelade efter kön och födelsebakgrund. (Procentenhet).

Källa: Integrationsverkets databas, STATIV.

Kapitel 9 Beräkningsätt av andel unga utanför

Beräkningen av antalet oregistrerade ungdomar är problematisk. I Integrationsverkets databas STATIV finns uppgifter om sysselsättning, arbetslöshet och studieform. Problemet är att en enskild individ kan finnas registrerad på fler än ett av dessa alternativ. Detta i sin tur beror på att man mäter aktiviteter vid olika tidpunkter men också på att det är möjligt att vara t.ex. både deltidsstuderande och sysselsatt, vilket mäts i november varje år, eller öppet arbetslös per den sista december då den mätningen äger rum. Mot denna bakgrund kan det således hända att summan av antalet registrerade ungdomar i studie-, sysselsättnings- och arbetslöshetsstatistiken överskrider det faktiska antalet individer som är studerande, sysselsatta och/eller öppet arbetslösa. Antalet oregistrerade ungdomar blir därför i statistiken färre än vad de i praktiken är.

För att beräkna antalet oregistrerade ungdomar togs följande uppgifter fram i STATIV:

A = Totalbefolkning 18–25 år.

B = Antal studerande.

C = Antal sysselsatta med kontroll uppgift.

D = Antal öppet arbetslösa.

E = Antal individer som är både studerande och sysselsatta med kontroll uppgift.

F = Antal individer som är både studerande och öppet arbetslösa.

G = Antal individer som är både sysselsatta med kontroll uppgift och öppet arbetslösa.

H = Antal individer som är både studerande, sysselsatta med kontroll uppgift och arbetslösa.

Med hjälp av dessa uppgifter kan vi räkna fram antalet registrerade *individer* genom att dra summan registrerade enligt E–G från summan registrerade enligt B–D och till utfallet av detta lägga till summan av H. Detta innebär följaktligen att antalet oregistrerade individer är lika med den totala populationen (A) minus det totala antalet registrerade individer enligt beräkningen ovan. Detta beräkningssätt kan skrivas som nedan:

$$\text{Antal oregistrerade} = A - [(B + C + D) - (E + F + G) + H]$$

Med hjälp av denna metod kan vi ur verkets databas, STATIV, beräkna det totala antalet ungdomar som varken studerar, är sysselsatta med kontrolluppgift eller registrerade som öppet arbetslösa. Däremot kan vi inte hävda att alla andra som inte är registrerade i ett eller flera av ovannämnda systemen står utanför samhället. En del nyanlända ungdomar kan finnas med i kommunernas introduktionsprogram för nyanlända ungdomar. Vissa ungdomar kan vara föräldralediga, förtidspensionärer, sjukpensionärer eller göra militärtjänst. Det kan också hända att man har flyttat från landet, men vara folkbokförd i Sverige.

Preliminära beräkningar visar att förhållandevis ett stort antal ungdomar i åldersgruppen 18–25 är oregistrerade, dvs. de finns inte med bland registrerade ungdomar i studie, arbete eller öppet arbetslösa. För ungdomar med utländsk bakgrund är andelen högre än med svensk bakgrund. Men av ovannämnda skäl föredrar Integrationsverket att inte presentera några preliminära siffror om antal respektive andel unga som befinner sig i utanförskap, i denna rapport. Däremot anser verket angeläget att gå vidare med frågan och återkomma med mer kompletterade uppgifter om andel unga utanför.

Kapitel 10 Sammanfattning

Med utgångspunkt i regeringens uppdrag har Integrationsverket i denna rapport tagit fram ett antal indikatorer för ungdomars uppväxtvillkor. Indikatorerna berör ungdomars studieresultat från grund- och gymnasieskolan, andelen ungdomar i sysselsättning, de sysselsatta ungdomarnas sammanräknade förvärvsinkomster, förekomsten av unga egenföretagare och andelen unga öppet arbetslösa. I rapporten redovisas också en metod för beräkning av andelen ungdomar som varken är registrerade som studerande, förvärvsarbetsbetande eller öppet arbetslösa.

I syfte att visa om och i så fall i vilken mån respektive indikator är användbar för beskrivning av tillståndet på olika nivåer eller i diverse sammanhang redovisar rapporten de faktiskt rådande omständigheterna i ett jämförande perspektiv. Jämförelsen gäller både över tid och mellan olika grupper av ungdomar. Målgruppen är alltid indelad efter kön och bakgrund. De med utländsk bakgrund är i sin tur indelade i infödda ungdomar med två utrikes födda föräldrar och i en rad grupper av utrikes födda ungdomar. Hela gruppen utrikes födda ungdomar indelas i samband med redovisning av skolresultaten i tre undergrupper, beroende på hur lång tid de har vistats i Sverige när de avslutade grundskolan eller påbörjade gymnasiet.⁴ I samband med redovisningen av arbetsmarknadsrelaterade indikatorer indelas hela gruppen med utrikes födda i sju mindre grupper, beroende på födelseregion.⁵

Utifrån denna indelning av målgruppen jämförs de rådande förutsättningarna för respektive ungdomsgrupp 1997 och 2003.⁶

Ungdomar med utländsk bakgrund har under perioden bidragit till en positiv befolkningsutveckling i Sverige. På sju år hade hela gruppen ungdomar med utländsk bakgrund i åldersgruppen 13–25 år ökat med drygt 20 procent. Detta kan jämföras med en marginell ökning av ungdomar med svensk bakgrund, och en stor minskning av ungdomar från andra nordiska länder. En liknande utveckling gäller i princip även för unga i gruppen 18–25 år.

När det gäller studieresultaten, tillgången till arbete och/eller sammanräknad förvärvsinkomst ter sig inte situationen lika positiv för gruppen ungdomar med utländsk bakgrund, framför allt inte för grupperna med de utomnordiskt födda ungdomarna. I ett jämförande perspektiv visar rapporten på skilda villkor för ungdomars uppväxt i Sverige. Bland annat visar en jämförelse av könsrelaterade skillnader att den rådande ojämställdheten som gäller för vuxna i vårt samhälle har fått fäste även bland ungdomarna. Flickor pre-

---

4 Elevgrupperna består av elever som hade visats 0–4 år, 5–8 år och minst 9 år i Sverige när de avslutade grundskolan eller påbörjade gymnasiet. Detta innebär att elevgruppen med minst 9 års vistelsetid i Sverige i princip genomgått hela sin grundskoleutbildning i Sverige.

5 De sju födelseregionerna är Norden utom Sverige, EU 15 utom Norden, Europa utom EU 15 och Norden, Nord- och Sydamerika, Asien, Afrika och Oceanien.

6 I redovisningen av andelen sysselsatta ungdomar och öppet arbetslösa görs jämförelsen mellan 1997 och 2002.

sterar i genomsnitt bättre i grund- och gymnasieskolan än pojkar, men har en lägre sysselsättningsgrad och en avsevärt mindre sammanräknad förvärvsinkomst än pojkar. Liksom är fallet för vuxna visar rapporten också på stora skillnader mellan uppväxtvillkoren för ungdomar med svensk och ungdomar med utländsk bakgrund. I flera avseenden visar jämförelsen mellan 1997 och 2002 en positiv utveckling för ungdomar i allmänhet och för dem med utländsk bakgrund i synnerhet. Trots detta kvarstår ett relativt stort gap där hela ungdomsgruppen med utländsk bakgrund, och då särskilt flera grupper med utomeuropeiskt födda ungdomar, har en betydligt sämre utgångspunkt än ungdomar med svensk bakgrund. Detta gäller främst skolresultaten och sysselsättningsgraden, men också förvärvsinkomsten och andelen öppet arbetslösa.

Redovisningen visar bl.a. att hela elevgruppen med utländsk bakgrund hade 10 procent färre behöriga till gymnasiet än elevgruppen med svensk bakgrund, både under läsåret 1998/1999 och 2002/2003. Hela gruppen med utrikes födda, i synnerhet de som hade vistats 5–8 år i Sverige, hade en lägre andel elever med behörighet när vi jämförde det senare läsåret med det tidigare.

När det gäller genomsnittligt meritvärde har utvecklingen varit positiv för samtliga elevgrupper utom för utrikes födda elever som hade vistats 5–8 år i Sverige, och då särskilt för pojkarna inom denna grupp var resultatet extra dåligt. Hela gruppen elever med utländsk bakgrund visade dock, båda läsåren, ett sämre resultat än vad eleverna med svensk bakgrund gjorde. Inom samtliga elevgrupper presterade flickorna ett avsevärt bättre resultat än pojkarna – den genomsnittliga skillnaden är ca 20 poäng till flickornas fördel.

Beträffande studieresultatet från gymnasieskolan visar rapporten att av alla de elever som läsåret 1997/1998 hade påbörjat årskurs 1, hade drygt 64 procent avgått gymnasiet med slutbetyg fem år senare, dvs. senast läsåret 2001/2002. Motsvarande andel avgångna elever med svensk bakgrund var 68 procent, vilket kan jämföras med 55 procent för infödda elever med utrikes födda föräldrar, 47 procent för hela elevgruppen med utländsk bakgrund och endast 44 procent för hela gruppen med utrikes födda elever. I elevgruppen med kortast vistelsetid i Sverige (0–4 år) hade var tredje elev avgått gymnasiet med slutbetyg.

Gapet mellan betygspoängen för grupperna med avgångna elever var inte särskilt stort. Eleverna som hade vistats kortast tid i Sverige klarade sig relativt bra med sina 12,5 poäng om man jämför med genomsnittet för alla elever som var ca 14 poäng. Inom samtliga elevgrupper hade flickorna i genomsnitt klarat sig något bättre än pojkarna.

Statistiken om andelen sysselsatta ungdomar med olika bakgrund visar en nyanserad bild. År 2002 var sysselsättningsgraden för såväl ungdomsgruppen med svensk bakgrund som för de flesta grupper med utländsk bakgrund betydligt högre än 1997. I genomsnitt hade andelen sysselsatta för hela populationen (18–25 år) ökat från drygt 45 till 54 procent. Hela ungdomsgruppen med utländsk bakgrund liksom utrikes födda i genomsnitt hade en ännu bättre utveckling. Den bästa utvecklingen noteras hos ungdomsgruppen födda i Europa utom EU 15 och Norden, en ökning på drygt 21 procentenheter. Men trots denna förbättring var gapet mellan andel sysselsatta ungdomar med svensk bakgrund och de flesta ungdomsgrupperna med utländsk bakgrund oförändrat stort, eftersom de senare

nämnda hade mycket lägre andel av sysselsatta 1997 jämfört med ungdomar med svensk bakgrund.

En utveckling liknande den ovan kan vi också notera vad beträffar den sammanräknade förvärvsinkomsten för sysselsatta ungdomar från respektive grupp. I genomsnitt ökade den sammanräknade förvärvsinkomsten för de flesta ungdomsgrupper med utländsk bakgrund mer än den gjorde för ungdomsgruppen med svensk bakgrund under perioden. Trots skillnaderna har utvecklingen bidragit till en avsevärd utjämning av etniskt relaterade skillnader i ungdomarnas förvärvsinkomst. Hela gruppen ungdomar med utländsk bakgrund hade 1997 en genomsnittlig förvärvsinkomst som motsvarade 93 procent av årsinkomsten för ungdomar med svensk bakgrund. 2002 var samma siffra 95 procent. Könrelaterade skillnader i ungdomarnas sammanräknade förvärvsinkomst hade dock ökat i jämförelse med 1997. Då hade kvinnorna i genomsnitt en årlig förvärvsinkomst som motsvarade 80 procent av männens. Fem år senare hade detta gap, såväl genomsnittligt för samtliga kvinnor som inom de flesta ungdomsgrupper, ökat ytterligare.

Antalet unga egenföretagare var 1997 relativt sett få och hade minskat drastiskt mellan de undersökta åren, men intressant nog var andelen egenföretagare bland hela gruppen utrikes födda och i synnerhet bland invandrade ungdomar från Asien betydligt högre än de som hade svensk bakgrund.